

A. & N.

12c.

2

EXERCITIUM ACADEMICUM,
e Septem qvæstionum Periodu[m]

De

PHILOSOPHIA
IN GENERE
COMPLECTENS;

Quod

AUXILIANT[ur] CHRISTO JESU!

ut &

Censente atq[ue] consentiente Amplissimâ
Facultate Philosophicâ in florentissima Fen-
norum Academiâ ad Aurajoki;

SUB PRÆSIDIO

Excellentissimi atq[ue] Præclarissimi Viri
DN. M. SIMONIS PAULINI,
Lingv. Hebrææ & Græcæ Profess: Ord.
Mæcenatis, Præceptoris & Promotoris devotâ
animi reverentiâ usq[ue] suspiciendi.

Liberalis exercitii ergo honorum examini
modestè submittit

ANDREAS INDRENIUS. Biörnb. Fidl.

Ad diem 13. Moji Anni 1685.
horâ & loco solitis.

Impr. apud JOH. L. WALLIUM, A. T.

Lj Cand. Eggers

*Spectabili Dignitate Prudentiaque Civilis
conspicuo,*

Dn. JOHANNI CURNOVIO,

Secretario Admiralitatis Regiae accuratissimo, Fautori & Benefactori multis nominibus officiosè suspiciendo.

Nec non.

Speciosissimo, Reverenda, Prudentissimo, Dotissimisque Viris,

Dn. GABRIELI KECKONIO,

*Civitatis Biörneburg. Consuli æqvissimo,
Fautori & Benefactori benignissimo, perpetuo obsequio observando.*

Dn. HENRICO PAULINO,

Scholæ ibidem Con-Rektor ut meritissimo ita accuratissimo, Fautori assiduo studio colendo.

Dn. NICOLAO LAURENTII Qvi

*perspectæ æquitatis illic ibidem senatori,
Nutritio atq; Fautori jugiter honorando.*

Dn. JOHANNI Winqvist / Scholæ

Trivialis civitatis sèpius nominatae Collegæ maximè industrio, Benefactori officiis perpetim prosequendo.

Dn. GREGORIO Gotleben / pari-

*ter ejusdem Scholæ Collegæ dexterimo,
Commilitoni non multo abhinc, officiosà mente itidem prosequendo.*

SALUTEM & FELICITATEM!

स्त्रियोऽपि विद्युतेन विद्युतेन विद्युतेन
विद्युतेन विद्युतेन विद्युतेन विद्युतेन

Nullo non tempore, postquam ad hocce il-
lustrissimum Athenaeum, quod Abbe
est, a vobis Fautores atq; Evergete
suspicendi, memet abstuli, animo volutaveram
meo, ingenii vires qualescunq; speciminis e-
licuius publici editione Vobis Promotoris
busq; quibusvis reliquis, notes facere; et ist-
hac in mente, tanto jam temporis inter-
vallo baseram, ut nunc demum eas, vel
serius vel horratus quorum intererat,
offerre viderer. Verum, cum rerum a-
stimator aquus, aquiori animi lance pensi-
culaverit, tenuiorum illorum fortuna Musa-
rum satellitum fortem, in vadorem ultrò po-
net, præprimis ubi animo attentiori benigni-
orig in obstatolorum catervam, oculos in-
tenderit, qua relam studiorum usq; perte-
scendam, in medio abrumpere suggestunt,
sudent; jam ingenium remissum ostenden-
do,

do, jam serum à puerū ad Musas accessum
prætexendo, jam serinam usum obverten-
do, jam cuream quoq; supellecilem anxiè ur-
gendo. Ex hisce plorantes malis ruit infeli-
citatis illa cataracta animus dubius studi-
orum peñi, qui tot offendens scopulos, pau-
lo momento huc illuc impellitur, quiq;
præterea sexcentas ex suo phalange turmas
remorantes emittit, quæ cogunt, urgent,
supprimunt, et lumi tandem repere affli-
ctum hoc Musarum commilitium pellunt. Ta-
lia moras injiciunt, cunctationes parvunt te-
diosas. Heroico idcirco prorsus hinc opus est
animo, qui tantas difficultates superare, tan-
tos scrupulos excutere, impedimenta tanta-
corde dispellere horumq; ex compedibus cum
palma eluctari valebit. Nunc autem cum
mibi omnino, mea in stadio studiorum ha-
etenus adhibita industria, Patribus, Promoto-
ribus Præceptoribusq; hoc tempore meū, imo
bonis quibusvis probanda, decrevi eam u-
no alterove brevi questionū ambitu, de
Philosophiā in genere petitio, perficere. Hinc
et nequivi, quin quoq; eo ipso vel signum
aliquid gratitudinis Vobis Fautoribus atq;
E-

Evergetis probatissimis. pro plurimis in me
abundo collatis beneficiis erigerem; si quidem
me istud, haud pacto alio commodius, ob meas
impares beneficiis Vestrī vires, prastare
posse arbitror, quam si tenue hoc meum Ex-
ercitium Academicum Vestrū honoratissimis
inscribam nominibus, certò confidens id ob
suam exilitatem cum non Tutore frustratum.
Vestrū cum munitum sit titulus, qui me,
hoc verum articulo, curis coctum variis, iugis
difficilimis, Vobis notum penitusq; perspectum
habetis. Serenā ergo suscipite fronte leves
hasce pagellas & inspectas pro candore vestro,
quod vosmet ipsos Bonosq; omnes dextrè ex-
plicare degit meliori notā commendare pergi-
te. Iniqui censores valeant. Talem tantum-
que hunc Vestrū effectum officiosissimā
gratissimāq; mente etatē venerabitur

Nominum Vest.

cultor

observantissimus

ANDREAS INDRENIUS.

I. N. J.

QVÆSTIO I.

Anne sciendi desiderium omnibus hominibus innatum, probet Philosophiam dari?

Resp.

Et si mens humana post lapsum illum dolendum, tanta affecta sit cæcitate, ut nihil lucis ipsi ulterius videatur reliquum; tantam quippe in rebus etiam hisce caducis hebetudinem sibi contraxit, ut limam hoc miseriarum ergastulum tam felicem suppeditet nunquam, quæ eam suo primævo perpolitam restituat vigori. Nihilo secius tamen, sauciatum genus scilicet humanum, illam suam *καλωσίαν* humaniorum studiorum cultura qualitercunque detergere annititur. Nam illa imaginis Divinæ residua, quæ in hocce rudeto supersunt soprise non patiuntur, sed igniculorum suorum lumen planè Divinum in rebus sublunaribus diffundunt. Luminis huic haud minimam sui partem sciendi illud desiderium debet, quod omnes rationis participes sibi inesse, secum natum

tum satumq; persentiscunt. Hic etenim
igniculus ex intuitu rerum variarum,
admirationem, admiratio tantum pru-
ritus atq; amoris, etiam difficultioris Mi-
nervæ satelliti excitat, qvod Philosophiæ
studio admodum flagret, illudque per-
ferrum, per ignes adire laboret. Qvod
vero tale qvid in rerum natura detur,
cum nec in tabernis mercimoniorum
divendatur, nec in agris crescat, nec in
sylvis proveniat, parum deceat ambige-
re, omnium siquidem hominum insita
est animis, in hoc magis, in illo minus
se exerens, tantumque qilibet ejus
possidet quantum cognitionis intellectu-
alis, circa res naturales scibiles pruden-
tiaeq; circa agibiles prodit.

QVÆSTIO II.

*Quænam controversiarum Philosophicarum
norma infallibilis?*

Resp.

Universis omnium artium quoq; me-
chanicarum cultoribus, suæ sunt re-
gulæ, suæ amusses, ad quas artis suæ ex-
periuntur certitudinem, & intra qua-
rum cancellos scientia suæ ponunt

me-

metas. Ad modulum suorum suam applicat artem; perpendiculo tuis quam sibi confidit architectus; in amissum suum jurat gubernator navis, & sic cuique illorum in sua credendum arte. Longe posteriori jure in scientiarum Oceano Philosophia, aliqua danda regula, aliquis ponendus canon, ad cuius normam tanta rerum moles, quæ totus est oneratus mundus tantaque in istis varietas examinari atq; certo exhauriri potest. Ea certior dari nequit alia, quam veritas illa, quæ in natura, rebusque ipsis est fundata, quæq; nihil contra Deum, sanam rationem, morumque honestatem continet. Hæc commuois illa in Philosophia præda quæ unicè venanda. Illa ergo amissis certissima habenda est, ad quam tutò concurrendum, cuiq; tutissimè credendum.

QVÆSTIO III.

An quicquid possit sua in Philosophiâ, salvâ in veritate mā eademq; adhærere sententiae?

Resp.

Veritatem, quæ in profundo latitat, ut ad inveniat quis, magnas sancte cogitur

gitur devorare molestias, & usque de-
fatigatus tandem considere. Et ubi se
eam certo certius habere confidit, tum
vero primum caput divertia oriuntur
& conflictus surgunt insignes. Quare
& sententiarum myriades reperiuntur
una super re, ut quo certior aliquo in-
momento fieri desideres, eo incertior
reddaris. Felix ergo rerum hic qui po-
terit cognoscere causas. Cum tamen
jure optimo seqvi oportet hoc, quod
ceu veritas solum est una, & res ipsæ
seu rerum species, quæ mensuræ sunt ve-
ritatis, stabiles manent: ita & veritas pro-
priæ, quæ in illis sita est, unica semper
censenda, amplectenda. Sed istuc im-
pune optare licet, minime autem spera-
re. At diversitas illa opinionum non
fuit à studio Philosophico aut ejus præ-
scripto; sed ab intellectu humano
tenebrisoso, & varie affecto, quæ appre-
hendit res ipsas summe perfectas imper-
fectè. Qvibus omnibus occasionem
præbet rerum apparens convenientia
& affinitas, qvas sensus ille occæcatus
discernere impotens est. Toleranda
itaq;

itaq; potius sententiarum de una re, in
Philosophia dissonantia, quam appro-
banda, quamvis immoto fidei salvificæ
fundamento, homines gloriolæ cupidi-
tate percitis, illi velificantur.

QUÆSTIO V.

Anne post causam primam Deum, lumen Ne-
ture & sensuum, sufficiat ad Philosophiam
descendam? Resp.

Lumini Naturæ, utut obitabilæ Di-
vina quædam adhuc inest dūcauis in
Philosophicis, cuius rei luculento testi-
monio est etiā avidus ille sciendi ardor,
è pulchritudine rerum dimanans. Res-
namq; præmonstratorem agentes, eli-
ciunt per sensuum ministerium ad Phi-
losophiam apprehendendam, inq; illius
adyta penetranda, amorem. Lumen
quippe naturæ principium est primū in
ordine causarū secundarum. Ast minimè
sufficiensjam in statu corrupto, cum et-
iam credendum hominem integrū per-
ficiendum fuisse, licet nullo cum diffi-
culturis sedu, ut nostra hodie Philoso-
phia addiscitur. Est enim nunc
Ardua res, Homini mortali, vincere Numen.

Cau-

Causæ igitur sunt partialēs & remotæ.
Propinquioribus itaque opus habet
solidior scientia, & sunt illæ tam obser-
vationes sensuum, quæ collectiones quæ
dam noticiarum sensualium sunt; quam
& experientia & juge exercitium, colligens
plures observationes illasque applicans
ad certum usum: qvibus pœsi-
tis, postea per inductionem ex plurimum ob-
servationum & experientiarum collec-
tione, communes quædam regulæ &
conclusiones extrahuntur, quarum du-
cta & discimus ipsi & alios docemus.
Accurrit quoque usus rationis λογικῆς,
qvi quoniam dispositio quædam est diffi-
culty operans, in auxilium revocandæ
artis machinæ, qvarum beneficio natu-
ræ indoles facilitatur. Hisce mediis, re-
rum distincta obtinetur apprehensio,
veritati conforme fertur judicium, am-
bigua mentis diuersiæ enodantur, & res
tandem quæcumque concinnâ metho-
do disponuntur. Praeceptores præterea
adhibendi vivi, fideles, amici, imo patres.
muti, monumenta literatum, docta, pla-
na, methodica. Adsit ingenium felix,
pietas

pietas, labor, curarum aliarum vacuitas
& si quæ plures. Tot tantasq; Philosophia
solidè perdiscenda causas requi-
rit, qvibus velut scalis ad summum de-
mum devenitur gradum.

Q V E S T I O V .

*Quem inter Facultates Philosophia jure occu-
pabit locum?*

Resp.

Majestatis atq; dignitatis locum ultrò
facultati facile summæ Theologiae
illi veræ obtuleris. Siqvidem non il-
la cerebelli humani inventa continet,
nec cœcum rationis ductum audit, nec in-
super caducum finem subjecto introdu-
cendum sibi præfigit. In quæstionem
ergo, trium illarum reliquarum facul-
tatum, Philosophiae, Juridicæ & Medi-
cæ primatus veniat, Qvibus equidem
cuiq; in suo throno collocatis suus de-
betur splendor, sua Majestas. Verum
respectivè & inter se invicem si positæ
consideratæq; fuerint utique Philoso-
phiae princeps cedendus dandusq; locus
etiam ob nobilitatem objecti. Potio-
rem quippe Hominis partem, animum
nemps,

nempe, quo naturæ Divine imaginem
repræsentamus, rerum & contemplatio-
ne & usu imbuit, actionesque humanas
ad honestatis normam instituendas mo-
net. Jurisprudentia quidem bonos bo-
narum legum vigore defendit, illumq;
etiam ab improbis servandum poenarum
inflictione urget. Medicina seqviori
mortalis parti corpori subsidia advoca-
re satagit, sed hæc objecta hique fines
tanti ponderis non sunt, ut Philosophi-
am de primatu sedis deponant, cum &
præterea, Philosophy utriusque facultati
principia & fundamenta supponat, &
nisi hujus subsidiis iutæ fuerint, jam fru-
strè uterque & Jureconsultus & Medicus
in sua facultate locaturus est operam.

QVÆSTIO VI.

An pietas ex Philosophia speranda?

Reſp.

Corona & fundamentum omnium vir-
tutum est cœlestis illa Pietas, virtus
in Deum, parentes, liberos, patriam pul-
cherrima. Cum idcirco Philosophy
præst-

præstantissimus naturæ & ingenii huma-
ni foetus sit, non inscitum surgit ζῆτημα,
videlicet, an & per illam, virtutem hanc
sanctissimam aliquis comparare possit?
Præsciendum igitur non intra cancellos
quæstionis includi, veram salvificam &
religiosissimam illam Pietatem, quæ Phi-
losophiæ, quæ tali, stultitia est. Sed qua-
lemcunq; Numinis reverentiam & cultū,
quem naturâ & rationis lumine ducibus
haud infelicitè sperare & obinere potest
Philosophiæ miles industrius, quod ipsum
universarum gentium, non modo sanio-
rum, Platonis, Aristotelis, Ciceronis ex-
empla; sed etiam Barbarorum, qui lapi-
dibus, truncis & quibusvis rebus illicitis
pietatem deferendam cæcè opinatae sunt,
magnō numero convincunt. Semina
namque & inclinationes quædam æq;
hujus atque cœterarum virtutum in pri-
mordio rerum, mentibus mortalium
implantata sunt, quæ actionibus exter-
nis, adoratione, sacrificiis, precatione,
&c. quamvis imperfectis ad salutem æ-
ternam, sese exerunt.

Quæ-

QVÆSTIO SEPTIMA.

An ergo Philosophia rerum omnium largitur cognitionem?

Resp.

Philosophus est, qui universarum mundanarum rerum vim, naturam, causasque studet noscere, & omnem benè vivendi rationem tenere, & ut in studio sui propositi, feliores faciat progressus, utitur, ceu duce, Philosophiā, quæ ipsi instar facultatis in absolvenda studii sui telâ, prælucet. Ex qua velut fonte & scaturigine pereundi, omnium bonarum scientiarum & artium, ut & felicis vitæ disciplina emanat, modo sanasobria & sincera illa Philosophia ducem agat. Quapropter & apud Ethnicos illa canti fiebat, ut animi medicinam non veriti sint & nominare & facere. Atque sic illi Philosophiam suam cæcam, eò usq; evexerunt quod à Theosophiâ Christianorum clarissimâ jam nihil distaret, quam sola animi medicina verè audit. Cognitio proinde quatenus naturæ lumine in hac caligine est parabilis, quamque

Phi-

Philosophia hodiè largitur, non est ab-
soluta & omnibus numeris perfecta ra-
tione subjectorum, verum est qualis-
cunque & in suo genere. Non rerum
omnium est notitia distincta ; sed
confusa. Non individuorum
sed specierum.

Tantum.

DEO TRIUNO GLORIA LAUSQ; ESTO.

